

Tahy Olga Városi Könyvtár

Gyűjtőköri szabályzat

Érvényes 2015. 11. hó 01. napjától

Jelen szabályzat a Tahy Olga Városi Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzatának 3. számú mellékletét képezi.

A Gyűjtőkori szabályzatban foglalt feladatok célja, hogy meghatározza azokat az elveket, amelyek alapján a gyűjtemény szervezése történik. A gyűjtemény az intézmény szolgáltatásainak alapja, így a beszerzendő dokumentumok körének meghatározása a Könyvtár által ellátott feladatok, valamint az intézmény székhelyének és vonzáskörzetének speciális tényezői alapján történhet. Az ellátandó feladatok meghatározása a Könyvtár jellege és típusa szerint történik.

A gyűjtőkori szabályzat kidolgozása során a Könyvtár figyelembe vette a nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi CXL. tv. vonatkozó rendelkezéseit, a meghatározó nemzetközi ajánlásokat és A magyar könyvtárosság etikai kódexét.

Ezzel összhangban általános, egyetemes és speciális, helyi és regionális, hosszú és rövid távú gyűjteményszervezési és hozzáférési stratégiát dolgoz ki.

A működést meghatározó környezet

Gazdasági, társadalmi, kulturális, technológiai környezeti hatások:

- a könyvtár működéséhez, a szolgáltatások és a gyűjtemény finanszírozásához a források több csatornán biztosítottak, melyet törvény, illetve jogszabály garantál;
- a könyvtár állapota, kötelező és vállalt feladatainak teljesítése nagymértékben függ a fenntartó gazdasági helyzetétől;
- az élethosszig tartó tanulás kényszere, az átképzés és távoktatás kiterjedése megnöveli a könyvtárak szerepét és stabilizálja helyzetét;
- a nyelvtudásnak és nyelvtanulásnak egyre nagyobb szerepe van az oktatás, a tudományos kutatás és a mindennapi élet területén;
- a globalizáció folyamatában kiemelt szerepe van kulturális örökségünk megőrzésének, hagyományaink ápolásának, az anyanyelv identitásőrző szerepének;
- az információs-kommunikációs technológia fejlődése, a tartalomipar megerősödése hozzájárul a könyvtárak jelentőségének változásához;
- a digitális technika folyamatos fejlődése;
- a gazdasági recesszió következtében a könyvtárak és könyvtári szolgáltatások megtérülő értéket képviselnek;

Gyűjtési szempontok

A Könyvtár gyűjteményszervezési elveit meghatározó tényezők:

- a meglévő dokumentumállomány;
- a helyi adottságok, elhelyezési körülmények;
- a Könyvtárat körülvevő közvetlen társadalmi környezet sajátosságai;
- a felhasználók konkrét és látens igényei;
- a könyvtári törvény által előírt feladatok;
- a társadalom egészét érintő aktualitások;
- a felhasználók korosztálybeli összetétele;
- a költségvetési keret.

Az állománygyarapítás forrásai

A Könyvtár állományát valamennyi rendelkezésre álló forrásból gyarapítja:

- Vásárlás: fenntartói költségvetési összeg, érdekeltségnövelő támogatás, valamint egyéb pályázati, támogatási források függvényében a vétel a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. által kiadott „Új könyvek” című állománygyarapítási tanácsadó segítségével történik;
- Ajándék: a gyűjtőkör szempontjait figyelembe vevő válogatás után ajándékként vesszük állományba a más hazai és külföldi könyvtárak, intézmények, egyéb jogi és magánszemélyek által térítésmentesen felajánlott dokumentumokat;
- Kötelespéldányként gyűjti azokat a dokumentumokat, amelyek a 60/1998. (III. 27.) a sajtótermékek köteles példányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról c. Korm. rendelet alapján megilletik a Könyvrat;
- Egyéb forrásból származó dokumentumok: más könyvtárak által felajánlott, főlőpéldányokból történő beszerzések, saját előállítás fénymásolással, illetve archiválási céllal az internetről letöltött és megőrzött dokumentumok beszerzése (pl. gyarapítási célú másolatkészítés).

Példányszám

Az anyagi körülmények figyelembevételével egy példányszámban történik a dokumentumok beszerzése. Leginkább a keresett, kötelező irodalomként használatos könyvekből történik több példányban beszerzés.

A gyűjtés mélysége

A Városi Könyvtár gyűjtőköre a feladatainak megfelelően általános. Gyűjti a társadalomtudományi, a természettudományi, az alkalmazott tudományi és az egyes tudományágakra vonatkozó átfogó tudományos műveket, az ismeretterjesztő irodalmat, a szépirodalmi, ifjúsági és gyermekkönyveket. Gyűjti a város jellegének, termelési profiljának megfelelő műszaki, mezőgazdasági szakirodalmat. Kiemelten gyűjti az irodalom, a történelem, a művészetek és a helyismeret irodalmát.

Válogatás, teljesség, kiemelés

A szépirodalmi művek esetén jellemző:

- a teljességre való törekvés elsősorban a klasszikusok, és a szépirodalmi életműsorozatok esetében;
- a kritikai kiadások hosszú távú őrzésre szánt gyűjtése;
- a többedik kiadások gyűjtése speciális kiadási sajátosságok (illusztráció, közreműködők, illetve a megelőző kiadás keresettsége) esetén;
- a kötelező szépirodalmi olvasmányok elégséges példányszámának biztosítása;
- a teljes sorozatok hosszú távú megőrzése.

A szakirodalmi művek esetén jellemző:

- az adott téma lefedése korszerű irodalommal;
- az adott szerző műveinek teljes vagy válogató jellegű gyűjtése;
- a forgalmi mutatókkal, a kölcsönzési sebességgel, a kihasználtsággal összefüggő, többedik kiadás beszerzése;
- a különböző időpontban megjelent többkötetes művek hiánytalan gyűjtése;
- a sorozatra vonatkozó gyűjtési előzmények, lehetőleg teljes sorozatok kialakítása;
- a mű tartalmi színvonala (tudományos, ismeretterjesztő) és a közkönyvtári funkciók összhangja, beleértve a kutatómunkát támogató szerepkört is.

Kiadványtípusok

A Városi Könyvtár gyűjtőkörébe az alábbi dokumentumfélések tartoznak: könyvek; folyóiratok; heti- és napilapok; időszaki kiadványok; brosrák, kis- és aprónyomatványok (csak a helyismeret gyűjtési körében); elektronikus dokumentumok (főként a helyismereti dokumentumok digitalizált változatai, állományvédelmi céllal digitalizált régi folyóiratok, intézménytörténeti vonatkozású képi dokumentumok); térképek, atlaszok; régi fotók, képes levelezőlapok (helyi vonatkozásúak); kéziratok (csak a speciálisan helyi vonatkozásúak).

Gyűjteményszervezés - állományépítés

A Városi Könyvtár gyűjti nyelvi-, idő-, és földrajzi határ nélkül minden szakterület alapműveit, a szépirodalom kiemelkedő klasszikusait, a modern és kortárs irodalomújító törekvéseit reprezentáló kiadványokat magyar nyelven. A Könyvtár általános gyűjtőkörrel rendelkezik, melynek fejlesztése, gyarapítása folyamatos mind az egyes tudományágak, mind a szépirodalmi, mind pedig a gyermekállomány tekintetében. A beszerzendő és megőrzendő dokumentumokat a Könyvtár jellegén és típusán túlmenően a település fekvése, gazdasági, történelmi és kulturális jellemzői is meghatározzák.

A közkönyvtári jellegből adódik az egyetemességre való törekvés, minden szakterület, tudományterület arányos, lehetőség szerint az alapvető dokumentumok hiánytalan jelenlétének biztosítása. A közkönyvtárnak egyetlen oktatási szint számára sem célja a tankönyvek, jegyzetek, oktatási segédletek teljes körű gyűjtése, de egy-egy szakterülethez válogatva biztosítja a korszerű ismeretekhez való hozzáférést, illetve a felsőfokú szakkönyvek közül nem nélkülözheti az egy-egy szakterületen szakkönyvként is elismert és használt tankönyvek beszerzését, a felnőttoktatáshoz fontos dokumentumok biztosítását.

A könyvbeszerzés fő szempontja az általánosság, amely azt célozza, hogy kielégítse a városban és vonzáskörzetében jelentkező szép- és szakirodalmi igényeket, illetve általános tájékozódásra nyújtson lehetőséget. A Könyvtár igyekszik az olvasói érdeklődés helyi sajátosságainak megfelelni.

Az állománygyarapítást az éves szerződésben rögzítettek szerint a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-n (továbbiakban: KELLÓ) bonyolítja le, a nemzeti könyvtermésből az „Új könyvek” c. állománygyarapítási tanácsadó (továbbiakban: ÚK) által feldolgozott irodalomból válogat.

Ugyanakkor figyelemmel kíséri, és igénybe veszi az egyéb kedvező vásárlási lehetőségeket és pályázati eszközöket is.

A folyóiratok beszerzése szintén a KELLÓ-n, valamint a helyi postán keresztül történik.

A Könyvtár állománya a helyismereti és könyvtári szakirodalom kivételével szabadpolcon nyer elhelyezést.

Az állományból az elavult és megrongálódott könyvek a törvényben előírtak szerint kerülnek kivonásra.

Gyermekirodalom

A Könyvtár gyermekirodalmi gyűjteményében a teljességre törekedve biztosítja a magyar nyelvű, klasszikus értékű irodalmi alkotásokat, valamint az aktuálisan megjelenő, új, gyermekek érdeklődését leginkább felkeltő sorozatokat. Válogatva gyűjti a kortárs magyar nyelvű és a világirodalomból lefordított szépirodalmat. Továbbá a gyermekek érdeklődési körének megfelelően a gyűjtőkör kiterjed a klasszikus és kortárs gyermekirodalom beszerzésére (mesék, ifjúsági regények, versek, stb.) is.

A Könyvtár több példányban szerzi be a kötelező és ajánlott szépirodalmat.

A gyermekkönyvtári tudományos ismeretterjesztő művek különböző sorozatainak legnépszerűbb példányai kerülnek beszerzésre, melyek segítik a 14 éven aluli olvasók ismereteinek gyarapítását. A gyermekrészlegben található kézikönyvek körében, az általános lexikonok mellett megtalálhatók egyes tudományágak szaklexikonai is, így a diákok tanulmányaikhoz sikeresen használhatják a történelmi, földrajzi, irodalmi, életrajzi, természettudományi könyveket.

Felnőtt szépirodalom

A Könyvtár a magyar nyelvű és külföldi szépirodalomból a teljesség igénye nélkül gyűjti a magyar és világirodalom klasszikus értékű alkotásait, a kiemelkedő klasszikus és kortárs szerzők műveit többnyire egy-egy példányban, bizonyos szinten kielégítve a szórakoztató szépirodalom kedvelőit is. Ezen felül beszerez az olvasói igényeket kielégítve regényes stílusú életrajzi és történelmi műveket. Fokozott válogatással gyűjti az elsőkötetes költők műveit, a posztmodern irodalmat és a sci-fit. A meglévő gyűjteményt kiegészíti a határon kívüli magyar szerzők alkotásaival.

Szakirodalom

A nyilvános könyvtár általános gyűjtőkörének megfelelő mélységben gyűjti a nemzeti könyvtermés által kínált szakirodalmat. Egy-egy példányban szerez be minden szakterület terén alapvető fontosságú kézikönyveket, lexikonokat, enciklopédiákat, összefoglalókat, tanulmányköteteket.

A szakirodalom gyűjtésének következő szintje a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges ismeretterjesztő irodalom, illetve hobby jellegű információ. Ezen a szinten válogatva, a teljesség igénye nélkül, egy-egy példányban kerülnek megvásárlásra könyvek: pl. a tudományágakat népszerűsítő szakirodalom; a terület termelési profiljának megfelelő műszaki és mezőgazdasági szakirodalom; az ismeretközlő irodalom egészségüggyel, kisállat-tenyésztéssel, kertészettel, termékfeldolgozással foglalkozó művei; hobby tevékenységet segítő szakirodalom (barkácsolás, szabás-varrás, sport, autó-motor, kertészkedés, kisállat tartás), stb.

Helyismereti, helytörténeti gyűjtemény

A Könyvtár a helytörténeti gyűjteményt külön gyűjteményként kezeli (feltárás), mivel a helytörténeti anyag segíti a kutatómunkát, támogatja az oktatást.

Tartalmi és formai teljességre törekedve gyűjti Mezőkeresztes város helyismereti irodalmát, a településre vonatkozó dokumentumokat. Nagy figyelmet fordít a helyi szerzők, a helyi szépírók alkotásaira.

Gyűjtésének időbeli korlátai nincsenek: valamennyi korból származó dokumentumot - ha az, helyi jellegű - igyekszik beszerezni. A helyismereti gyűjtemény tartalmazza azokat a különböző dokumentumtípusokat, amelyek tartalmukban Mezőkeresztesre és a mezőkeresztesi személyekre vonatkozó ismereteket hordozzák, és a helyben, ill. helyi szerzőtől megjelent műveknek, helyi kiadványoknak, helyi újságoknak, és a helyi TV adásainak összességét. Azokat a személyeket értjük helyinek, akik itt születtek, éltek és tevékenykedtek, vagy itt születtek, de máshová elkerülve elismerést szereztek szülővárosuknak. Kiegészül a kör azokkal, akik életüknek csak egy részét töltötték itt, de aktívan részt vettek a település életében.

Teljességgel gyűjti a településre vonatkozó gazdasági, kulturális, történeti, földrajzi, népi hagyományt tartalmazó dokumentumokat.

A Könyvtár a Polgármesteri Hivatallal és a város többi intézményével együttműködve, a település igazgatásával kapcsolatos dokumentumokból az eredetivel megegyező vagy hitelesített másolatot kap, azt helyben használatra rendelkezésre bocsátja.

Önkormányzati anyagok:

- a település és környezete kultúrtörténeti értékeit leíró, feltáró dokumentumok;
- a település történetére vonatkozó kéziratok, fotók;
- a településhez kötődő, jelentős életművet létrehozó személyekre vonatkozó dokumentumok;
- a település gazdaságtörténetére vonatkozó dokumentumok;
- a település szervezésére vonatkozó dokumentumok (igazgatás, iskolaügy, művelődésügy, egészségügy, népjólét stb.);
- a település államigazgatási-önkormányzati dokumentumai.

Teljességre törekvően gyűjti névadójáról, név szerint a Tahy Olgáról szóló dokumentumokat, személyes anyagokat, leveleket, képeslapokat stb. Ennek a gyűjteménynek a minél szélesebb körű anyagbeszerzésére igyekszik felkeresni Tahy Olga ismerőseit, rokonait, tanítványait.

Kézikönyvek

A kézikönyvtár állományát az általános tájékoztatáshoz, tájékozódáshoz tartozó magyar nyelvű kézikönyvekkel gyarapítja:

- a tájékoztatást és az önálló tájékozódást segítő alpműveket, általános és szaklexikonokat, enciklopédiákat, a különböző tudományterületek alapvető monográfiáit, bibliográfiákat;
- a történeti feldolgozásokat, átfogó kézikönyveket, melyek gazdag szakirodalmi apparátussal rendelkeznek;
- a címtárakat, évkönyveket, névtárakat, rövidítésjegyzékeket, értelmező és nyelvi szótárakat, szabványokat, statisztikai összefoglalókat;
- az útikönyvek közül az országos összefoglaló munkákat, az adott szakterület atlaszait, a jelentősebb térképeket, atlaszokat.

Periodikák

A periodikák zöme 1-5 éven belül selejtezésre kerül, a helyismereti vonatkozású időszaki kiadványok viszont tartós megőrzésre kerülnek.

Teljesség igényével gyűjti az országos és megyei napilapokat, a helyismereti vonatkozású sajtótermékeket, napilapokat, önkormányzati újságokat, stb.

Válogatással szerzi be a különböző tudományterületek szakfolyóiratait, az irodalmi, gazdasági, társadalmi, közéleti, művészeti, tudományos, pedagógiai, ismeretterjesztő kiadványokat, a magazin és hobby jellegű heti és havi periodicitású újságokat, az igényesebb képes magazinokat, női lapokat, sportújságokat, stb.

Szintén válogatással gyűjti a gyermek részleg számára az adott korosztálynak megfelelő gyermek és ifjúsági időszaki kiadványokat.

Elektronikus dokumentumok

Az elektronikus dokumentumok beszerzése ad hoc jellegű (leárazás, ajándék). Szeretnénk megkezdni azonban a népszerűbb, színvonalasabb filmeket DVD-n beszerezni – elsősorban filmklasszikusokra koncentrálna, de az olvasói igényeket követve, klasszikus irodalmat feldolgozó műveket, valamint a hangoskönyvek gyűjtését is. A zenei CD-k beszerzésére nincs egyelőre igény, így vásárlása elhanyagolható.

Segédkönyvtár

A segédkönyvtárban nyer elhelyezést a könyvtári szakirodalom, könyvtártudományi dokumentumok, szabványok, ETO táblázat, könyvtárügyi jogszabályok, szabványok, a tájékoztató munkához szükséges kézi- és segédkönyvek, könyvtárhasználati ismeretek tanításának módszertani segédletei, szakbibliográfiák.

Feltáró eszközök, nyilvántartás

A könyvtári állomány nyilvántartása egyedi és összesített leltárkönyvekben történik.

A teljes állományt tartalmi és formai vonatkozású feldolgozásban tárja a használók elé, a könyvtári szabványoknak megfelelően.

A beérkező könyvtári dokumentumok feltárása, nyilvántartásba vétele:

- címleltárkönyv,
- csoportos leltárkönyv,
- online katalógus

használatával történik.

Nyelvi keretek

A meghatározó nyelv a magyar. Az idegen nyelvek közül az európai kultúrkörön belül fontos a nagy indoeurópai nyelveken (angol, francia, német, olasz, orosz, portugál, spanyol) megjelenő, a nyelvtanulást segítő nyelvkönyvek, nyelvtani és szótári segédletek, valamint az ország- vagy honismereti anyanyelvi anyagok biztosítása.

Válogatással másodlagos, kiegészítő jellegű az egyéb európai nyelvek nyelvkönyveinek, szótárainak beszerzése, ezen belül is előtérbe kerül a közép-európai, elsősorban szomszédos országok nyelvére és kultúrájára vonatkozó anyanyelvi anyagok beszerzése.

Kiegészítő jelleggel, erős válogatással biztosíthatóak az egyéb európai nyelveken megjelenő nyelvkönyvek és szótári segédletek.

A helyismereti dokumentumok esetében nincs nyelvi korlátot.

Időhatárok

Az állománygyarapítás elsősorban az újonnan megjelenő, korszerű ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki, esetenként azonban régebben kiadott könyvek is kerülnek beszerzésre, amennyiben kultúrtörténeti értéket is képviselnek. A századfordulót megelőző időből főleg a helyismereti anyagok gyűjtésére koncentrálódik. A kiadási idejétől függetlenül a Könyvtár beszerez vagy ajándékként elfogad minden aktuális, használható tartalmi értékkel rendelkező kötetet, amennyiben iránta igény jelentkezik.

Állományapasztás

A könyvtár állományalakítási tevékenységének szerves része az állományapasztás. A tervszerű állományapasztás szükségességét, a kivonandó dokumentumok körét a könyvtár éves munkaterve határozza meg. A feleslegessé vált vagy elhasználadott dokumentumok kivonásakor a 3/1975. (VIII.17.) KM-PM számú együttes rendelet szerint kell eljárni.

Tervszerű állományapasztás

A Könyvtár az ismeretterjesztő és szakkönyvek esetében a tartalmilag elavult dokumentumokat folyamatosan kivonja az állományból. A bővített, átdolgozott változatok megjelenése után szintén tartalmi elavulás címen törlődnek a régebbi példányok.

Fölőpéldány címén azokat a dokumentumok selejteződnek, amelyek iránt igazolhatóan megcsappant az olvasói igény, vagy már nem tartoznak az időközben megváltozott gyűjtőkörbe.

Állományapasztás egyéb okból

Elemi kár, lopás miatt megsemmisült, elveszett dokumentumokat az esemény jelzése után, az esetleges károk megtérítését követően azonnal selejtezük. A megrongálódott dokumentumokat szintén egyéb ok jogcímen vezetjük ki az állományból.

Az állományapasztás menete

Az állományapasztáshoz a fenntartó írásbeli engedélye szükséges.

Állományapasztásnál a leselejtezett dokumentumokról minden alkalommal jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyben fel kell tüntetni a törlés okát, a könyv főbb adatait, a darabszámot és az értékét.

A törölt dokumentumokat a leltári nyilvántartásokból és az online katalógusból, az aktuálisan használt integrált rendszerből is ki kell vezetni.

A gyarapodási és apasztási nyilvántartás különbségéből mutatható ki a könyvtári állomány darabszáma és értéke.

Záró rendelkezés

A letéti állományrész gyűjtőköri szabályzatát változás esetén aktualizálni kell.

A könyvtár állományának gyarapításához szükséges fedezetet a fenntartók a költségvetésben biztosítják.

Az állomány szabályszerű gyarapításáért az intézmény vezetője a felelős.

A Könyvtár gyűjtőkörét, a gyűjtést meghatározó bármely tényező változása esetén felülvizsgálja, a kívánt módosításokat elvégzi.

Záradék

A Gyűjtőköri Szabályzatot Mezőkeresztes Város Önkormányzatának képviselő-testülete az 94/2015. (X.29.) számú határozatával jóváhagyta.

Mezőkeresztes, 2015. 10. hó 29. nap

Bódizs Nóra
intézményvezető

Majoros János
polgármester